

Na osnovu člana 5, člana 8, člana 9 stav 2, člana 11 stav 1 tačka 1 i 2, člana 12 stav 1, stav 2 i stav 4, člana 13 stav 1, člana 14 stav 4, Zakona o spomen-obilježjima ("Službeni list Crne Gore", br. 40/08, 40/11, 2/17 i 84/24), člana 73 stav 1 tačka 4 Statuta Prijestonice ("Službeni list Crne Gore – opštinski propisi", broj 49/18, 9/19, 17/21) Skupština Prijestonice Cetinje, na sjednici održanoj 7.07. i 10.07.2026. godine, donijela je

PROGRAM PODIZANJA SPOMEN-OBILJEŽJA NA TERITORIJI PRIJESTONICE CETINJE

Uvod

Ovim programom, u skladu sa Zakonom o spomen-obilježjima ("Službeni list Crne Gore", broj 40/08, 40/11, 2/17 i 84/24) utvrđuju se spomen-obilježja koja će se podići na teritoriji Prijestonice Cetinje, vrsta i način podizanja spomen-obilježja, opis simboličkog značenja kao i razlozi i drugi elementi neophodni za sprovođenje Programa.

Spomen - obilježjima se, shodno članu 1 navedenog zakona, trajno obilježavaju značajni događaji, čuvaju uspomene na istaknutu ličnost, njeguju ljudski ideali i kulturno-istorijske tradicije i odaje počast borcima za slobodu, civilnim žrtvama rata i masovnim stradanjima ljudi.

Takođe, članom 2 stav 2 istog Zakona, spomen-obilježjem smatra se i naziv javne ustanove, javnog preduzeća, naselja i javnog objekta (ulica, trg, put, park, česma i dr.), ako simbolizuje vrijednosti iz člana 1 ovog zakona.

Spomen-obilježje je spomen-objekat koji izgledom, sadržajem, oznakama ili natpisom doprinosi trajnom očuvanju vrijednosti.

I

Podizanje spomen-obilježja davanjem naziva javnom objektu

1. Davanje naziva ulicama na teritoriji Prijestonice Cetinje

- 1.1. Ulica Kapetana Angela** prostire se od ulice Ivana Crnojevića na zapadu i ide kroz čitavo naselje Crna Greda, do magistralnog puta Cetinje – Podgorica na jugo-istoku, u dužini od 1782m, po postojećem Elaboratu ulica na teritoriji Prijestonice Cetinje, gradskog karaktera označena je pod radnim nazivom NOVE ULICE – Ulica broj 10.

Henrik August Angel (1861-1922.), kapetan.

Rođen je 1861. godine u mjestu Luster (Norveska), umro je 1922. godine. Bio je norveški kapetan, koji je u Crnu Goru prvi put došao 1891. godine na poziv Knjaza Nikole da obučava skijanju vojsku i građanstvo iz vojnih, praktičnih i sportskih razloga. Sa njim su u Crnu Goru došle prve skije, tako da time Crna Gora i cetinjske padine u podnožju Lovćena postaju kolijevka skijaškog sporta na Balkanu.

Misija mu je bila da upozna narod koji se stotinama godina bori za svoju slobodu i nezavisnost. Međutim, dolaskom na Cetinje, susrijeće civilizaciju kakva je bila

prisutna i po drugim evropskim prijestonicama, umjesto proučavanja kako se ratuje na prostorima Crne Gore, proučava kako treba skijati, izvodeći praktične vježbe na padinama oko Cetinja.

Kapetan Angel po drugi put dolazi u Crnu Goru 1893 godine, sa sto pari skija, te tako počinje sa prvom školom skijanja u Crnoj Gori. Polaznici su bili građanstvo i crnogorska vojska. Osniva Klub pod imenom „Cetinjsko skijaško društvo“ kako bi se lakše izvodila obuka skijanja.

Zadivljen crnogorskom borbom za svoju samostalnost napisao je četiri knjige o Crnogorcima: “Kroz Crnu Goru na skijama” 1895. i “Sinovi crnih gora” 1896. godine. Knjigu “Kroz Crnu Goru na skijama” je posvetio norveškoj mladeži, kao primjer kako se treba boriti za nezavisnost svoje zemlje.

Godine 1902. napisao je i treću knjigu o Crnogorcima “Odvažan narod”, a 1914. godine, napisao je i četvrtu knjigu “Mali narod u borbi za opstanak”. Bio je i ostao veliki prijatelj naše zemlje.

Davanjem naziva ulici – Ulica Kapetana Angela u skadu sa članom 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutu ličnost, čije djelo ima međunarodni, istorijski, naučni, kulturni, humanistički i sportski značaj za Crnu Goru.

- 1.2. Ulica Admirala Barovića** prostire se od ulice Grahovske na jugo-zapadu, ide pored stadiona do spoja sa ulicom Mojковаčkom na sjevero-istoku u dužini 265 m, po postojećem Elaboratu ulica na teritoriji Prijestonice Cetinje, gradskog karaktera označena je pod radnim nazivom NOVE ULICE – Ulica broj 16.

Vladimir Barović (1939-1991.), jugoslavenski admiral.

Rođen je 7. novembra 1939. godine u Banja Luci od oca Crnogorca Petra Barovića, koji je bio učesnik NOB-a, general JNA i prvi ratni komandant Prištine 1945. godine, i majke Slovenke Nade Benigar. Petar je završio vojne škole kao briljantan student, spremao se za poziv oficira. 1960. godine je stekao čin pomorskog potporučnika, a 1982. čin kapetana bojnog broda. Nakon Više političke škole 1987. godine došao je u Split na mjesto komandanta tadašnje Komandno-štabne škole u Centru visokih vojnih škola “Maršal Tito” u Lori.

Admiral Barović jedno vrijeme bio je komandant pomorskog 9. vojno-pomorskog sektora Boka ratne mornarice Jugoslavije sa sjedištem u Kumboru, ostatak službe proveo je u Hrvatskoj gdje je bio postavljen za komandanta 5. vojno-pomorskog sektora u Puli. Bio je vrlo susretljiv i komunikativan, lako se uklapao u društvo.

Barović, oduzeo sebi život u znak protesta protiv naređenja vrhovne komande JNA da sa ostrva Vis granatira primorska naselja u Hrvatskoj 1991. godine. "Napisao je da se odlučio na časnú smrt "jer se Crnogorci ne mogu boriti i uništavati narod koji im nije ništa skrivio".

Tragični postupak Barovića svjedoči o moralnom kodeksu i čojskom djelu našeg naroda i države, te o tome što je te 1991. godine čovjek u njegovoj situaciji jedino mogao učiniti da se suprotstavi bezumlju koje je sa pozicija vlasti odlučivalo o sudbinama miliona ljudi.

Davanjem naziva ulici – Ulica Admirala Barovića u skladu sa članom 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutu ličnost, čije djelo ima međunarodni, istorijski i humanistički značaj za Crnu Goru.

- 1.3. Ulica Porodice Zvicer** prostire se od ulice Nove ulice 21 na jugo-istoku, ide pored spomenika Božićnih ustanika prema naselju na sjevero-zapadu, u dužini 234 m, po postojećem Elaboratu ulica na teritoriji Prijestonice Cetinje, gradskog karaktera označena je pod radnim nazivom NOVE ULICE – Ulica broj 23.

Porodica Zvicer je stradala u svom porodičnom domu, u kome su u noći između 24 i 25. aprila 1923. godine srpski žandarmi mučili a zatim spalili porodicu čuvenog crnogorskog junaka Petra Zvicera. Mučki su ubijeni Petrova majka Anđa (60), žena Zagorka (23), sestra Plana (20), brat Vidak (13) i Petrovo troje djece. Petrovu babu Đurđu žandarmi su zavezali za drvo ispred kuće u kojoj su u ognju nestajali njeni najmiliji. I time postali kolektivna rana savremene Crne Gore.

Teror i zločini nad učesnicima Božićnog ustanka 1919. godine i crnogorskog ustaničkog otpora okupaciji i aneksiji Crne Gore je u različitim fazama i raznog inteziteta trajao od 1919. do 1929. godine i poznat je pod imenom "Bijeli Teror". Odnio je nekoliko hiljada ljudskih života, donio progonstva, stradanja crnogorskih domova, te popaljenih preko 6.000 kuća i zavio u crno hiljade crnogorskih domova. Ipak, zvjerstvo nad Zvicerima, tek decenijama kasnije, postalo je simbol stradanja i žrtve borbe Za Pravo, Čast i Slobodu Crne Gore.

Podizanjem spomen-obilježja porodici Zvicer odaje se počast svima onima koji su nevino stradali. Svaka žrtva zaslužuje pravdu, kao što svaki narod zaslužuje pravo na sjećanje da mu se istorija ne bi ponovila. Prijestonica Cetinje, kao Grad heroj i grad 49 heroja, želi podizanjem spomen-obilježjem porodici Zvicer još jednom da potvrdi svoje snažno antifašističko opredjeljenje i da ukaže na nužnost kolektivnog pamćenja i priznanja žrtvama za ideale časti i slobode, jasne osude svakog zločina ma sa koje strane dolazio, ali i poruka budućim generacijama da se vrijednosti slobode, istine i prkosa ne mogu i ne smiju izbrisati

Davanjem naziva ulici – Ulica Porodice Zvicer u duhu istorijske istine, kulture sjećanja i moralne dosljednosti, a u skladu sa članom 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima, simbolično se čuvaju uspomene na istaknute ličnosti i djela, njegovanju ljudskih ideala koja imaju istorijski, kulturni, tradicijski i humanistički značaj za Crnu Goru.

- 1.4. Ulica Petra Sinanovića Nagiba** prostire se od ulice Mojковаčke jugo-zapadno i završava se slijepo (iza Gornjeg kompleksa bivše EI „Obod“) u dužini od 402m, po postojećem Elaboratu ulica na teritoriji Prijestonice Cetinje, gradskog karaktera označena je pod radnim nazivom NOVE ULICE – Ulica broj 37.

Petar Sinanović Nagib (1919 – 1985.), Prvi menadžer i industrijalac Crne Gore. Rođen je 1919. godine u Gornjem Polju kod Nikšića (Sinanovići su iz Čeklića, Opština Cetinje). Otac Andrija je čitavog života bio vojnik – kapetan crnogorske vojske, major kraljevske jugoslovenske vojske, potpukovnik JNA...

Petar je Gimnaziju završio prije Drugog svjetskog rata. Slijede, zatim, odlazak u partizane gdje je četiri puta ranjavan, pa studije mašinstva u Pragu. 1948. godine vratio se u Beograd.

Najprije je radio u industriji motora u Rakovici, zatim slijedi povratak u Crnu Goru, đe se proćuo po tome što je uradio parno grijanje za Gimnaziju na Cetinju i što je fabriku ribe na Rijeci Crnojevića postavio na noge. Bilo je to 1951. i 1952. godine. Za godinu dana preporodio je i Rijeku i fabriku.

Daleke 1953. godine počela je proizvodnja sapuna, pasti za obuću, likera, nikle su nove građevine, stigle prve mašine. I tako korak po korak: „Obod“ stasava. Prvi frižider sa oznakom „Oboda“ pojavio se 1954. godine na Zagrebaćkom velesajmu. „Obod“ postaje crnogorski i jugoslovenski gigant. Vlada donosi odluku da vizionar i živa legenda Cetinja napusti „Obod“. Bilo je to u martu 1957. godine. Nagibov san o lakoј elektroindustriji na Cetinju je srušen. Otišao je u Zadar gdje je fabriku „Vlado Velebit“ postavio na zdrave noge.

1959. godine postaje prvi ćovjek „Radoja Dakića“ u Titogradu. I nastavlja po starom: saradnja sa Zapadom i briga o radnicima. „Radoje Dakić“ postaje ime.

Kao, možda prvi menadžer u Crnoj Gori, vrijednim radom je pomogao otvaranje desetina hiljada radnih mjesta. Nije se mnogo osvrtao na pritiske, na spletke i hajke. Tražio je rad i samo rad. Morao je ponovo da ide. Ovoga puta u Belgiju gdje otvara fabriku igraćaka. Ali nije ni tamo izdržao. lako dobija pozive sa svih strana, 1968. godine se vraća u Virpazar. Želio je da i njemu udahne novi život. Osniva krećanu, ciglanu, farne ovaca i svinja, gradi lovaćke kućice, želi da proizvodi lutke, da osniva komune... Međutim, malo ko u njemu vidi vjesnika novog doba. Opet poćinju hajke na njegove ideje. Pomoć drušćenopolitićke zajednice, kako se tada govorilo, izostaje, politićari ga uzimaju na zub, jedino ga radnici brane, ali to je nedovoljno. Neumorni radnik se umorio... Dok je ležao u Brezoviku znao je reći – da ga je najviše boljelo ćeranje iz „Oboda“ i Virpazara. Umro je 2. februara 1985. godine. Brat Ćoko se oprostio rijećima: „Umro si onog dana kad ti nijesu dali da budeš Nagib...“

Ostao je u sjećanju građana Cetinja kao vrijedni posvećeni ćovjek i vizionar koji je preporodio naš grad.

Davanjem naziva ulici – Ulica Petra Sinanovića Nagiba u skadu sa ćlanom 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima, simbolićno se ćuvaju uspomene na istaknutu lićnost, ćije djelo ima državni, drušćveni i ekonomski znaćaj za razvoj Crne Gore.

1.5. Ulica Narodnog heroja Jugoslavije Jovana M. Vućkovića prostire se od glavnog saobraćajnog puta Obzovica – Prekornica – Boguti, na sjevero-zapadu ide kroz donji dio priseoka i završava se slijepo kod kuće narodnog heroja Jugoslavije Jovana M. Vućkovića, na jugo-istoku, dućine 930 m, po postojećem Elaboratu ulica na teritoriji Prijestonice Cetinje, seoskog karaktera oznaćena je pod radnim nazivom SEOSKE ULICE PREKORNICA – Ulica broj 1.

Jovan M. Vućković (1913-1944.), Narodni heroj Jugoslavije

Jovan M. Vućković je rođen 1913. godine u selu Prekornica. Zbog lošeg materijalnog stanja bavio se raznim poslovima . Zaposlio se u rudniku Trepća. Poslije određenog vremena prešao je u Borski rudnik, gdje je radio do početka Aprilskog rata, 1941. godine. Još tokom rada u Trepći, susreo se sa revolucionarnim radnićkim pokretom i postao njegov simpatizer, a 1934. godine, postao je ćlan Komunistićke partije Jugoslavije. Aktivno je ućestvovao

u štrajkovima i demonstracijama rudara i sarađivao sa Filipom Kljajićem, Vasom Drecunom i drugim poznatim revolucionarima.

Poslije okupacije Kraljevine Jugoslavije, aprila 1941. godine, vratio se u rodno mjesto i kao član Komunističke partije aktivno učestvovao u pripremama oružanog ustanka. Jula 1941.godine, zajedno sa svojim bratstvenicima učestvovao je u Trinaestojulskom ustanku, gdje se istakao u borbi na Obzovici. Kao dobrovoljac stupio je u Lovčenski bataljon koji je u okviru Crnogorsko-sandžačkog partizanskog odreda, učestvovao u napadu na Pljevlja, 1.decembra 1941. godine.

Kao borac Prve proleterske brigade, istakao se u maršu preko Romanije i Igmana, u borbama na Sinjajevini, Konjicu, Bugojnu, Livnu i Jajcu, kao i borbama oko Prnjavora i Teslića.

Poginuo je 3. aprila 1944. godine, u jurišu, nedaleko od Mrkonjić Grada, kao zamjenik političkog komesara Prvog lovčenskog bataljona Prve proleterske udarne brigade. Trojica njegove braće strijeljana su 1942. godine u Rijeci Crnojevića, kao aktivisti Narodnooslobodilačkog pokreta. Za Narodnog heroja proglašen je 27. novembra 1953.godine.

Davanjem naziva ulici – Ulica Jovana M. Vučkovića u skadu sa članom 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutu ličnost, koja bila organizator i istaknuti učesnik oslobodilačkog rata.

1.6. Praška ulica prostire se od ulice Baja Pivljanina na jugo zapadu i ide kroz naselje "4 jul" na sjevero-istoku i jednim krakom na jugo-istoku do spoja sa ulicom IV jul, u dužini 733 m, po postojećem Elaboratu ulica na teritoriji Prijestonice Cetinje, gradskog karaktera označena je pod radnim nazivom NOVE ULICE – Ulica broj 19.

Prag je glavni grad Republike Češke, sa bogatom istorijom, kulturom i znamenitim spomenocima kulture. Ujedno je i kulturni i ekonomski centar Češke. Njegovo istorijsko jezgro je pod zaštitom UNESCO-a, a zbog svog bogatstva poznat je pod nazivom „ZLATNI PRAG“.

Odnosi Crne Gore i Češke traju gotovo dva vijeka i zasnovani su na uzajamnom uvažavanju, međusobnom poštovanju i iskazanom interesovanju, saradnje u oblasti kulture kroz koje su ostvareni brojni kontakti i zajednički projekti.

Crnu Goru i Cetinje su još od XIX vijeka posjećivali brojni češki putopisci, etnolozi, istraživači, slikari kao i novinari i političari. U prilog ovim činjenicama posebno se izdvaja ime Jaroslava Čermaka, slika, koji je veliki dio svog opusa posvetio crnogorskoj istoriji i herojstvu. Zbog njegovog doprinosa u umjetnosti i iskazane humanosti jedna od ulica na Cetinju je imenovana po njemu.

Takođe, posebne osvrte, sa izraženim senzibilitetom, prema Cetinju, u svojim radovima i ostvarenjima, tekstovima, knjigama, člancima i publicistici su sačinili: etnomuzikolog Ludvik Kuba, književnik i publicista Jozef Holeček, diplomata Jan Vaclik i brojni drugi češki intelektualci. Svako od njih je na svoj način upoznao

evropsku javnost sa Crnom Gorom i njenim narodom.

Značaj interesa češke kulturne i naučne javnosti u vezi sa crnogorskim temama, potvrđuje se kroz podatak da se u češkim bibliografskim evidencijama do 1918. godine, nalazi preko 30.000 jedinica o Crnoj Gori i Cetinju.

U savremenom kontekstu, veze između dvojice država jačaju, obzirom da je Češka jedna od najotvorenijih podržavalaca evropske perspektive Crne Gore, čime se potvrđuje nastavak istorijskog partnerstva i prijateljstva.

Takođe, kao bitnu činjenicu ističemo, da dvije ulice u Pragu nose imena „Cetinjska“ i „Lovćenska“, čime je glavni grad Češke, na simboličan način, izrazio poštovanje prema našoj istoriji i tradiciji.

Davanjem naziva ulici – Praška ulica, ne samo na simboličan način već i konkretno se daje doprinos jačanju kulturne diplomatije, očuvanju istorijskih vrijednosti i pamćenja i afirmaciji međunarodnog ugleda Prijestonice Cetinje i Crne Gore, a sve u skladu sa članom 1 Zakona o spomen-obilježjima.

II

2. Vrsta spomen-obilježja: spomen-objekat - ulica, kao javni objekat u skladu sa Zakonom.

3. Sredstva za obilježavanje spomen-objekata obezbjeđuje Prijestonica Cetinje

4. Nosioци aktivnosti utvrđenih u ovom poglavlju Programa su organi lokalne uprave Prijestonice Cetinje, a rok za podizanje spomen-obilježja davanjem naziva ulicama je do kraja 2026. godine.

5. Odluku o podizanju spomen-obilježja davanjem naziva javnom objektu - Ulicama na teritoriji Prijestonice Cetinje, Skupština Prijestonice Cetinje donijeće u skladu sa Zakonom i ovim Programom.

III

Završna odredba

Ovaj Program stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenom listu Crne Gore – opštinski propisi”.

Broj: 02-016/26-947
Cetinje, 7.07.i 10.07.2026.godine

Skupština Prijestonice Cetinje

**PREDSJEDNICA
Milena Vujović**

